Әдәбиятта экология проблемасының яктыртылышы

“Табигать кочагында яшәү, аны күреп тору,
аның белән сөйләшү-бәхет”
дип язган Л.Н.Толстой.

Табигать-сүзенең мәгънәсе

Кешене чолгап алган табигый материаль дөнья.
Җир планетасы

Өстен көч тәңре,

Харак тер

Җир сулары, үсемлек, хайваннар дөньясы, һавасы - климаты

Табигать –анабыз безне туендыручы, яшәргә көч-дәрт бирүче. Кеше нинди генә машиналар уйлап чыгармасын, барыбер туу, тереклек итү өчен

җир, су ,һава ,кояш кирәк

- **Язучыларыбыз, беренчеләдән булып, табигатьне саклау турында чаң сукты.**
- **Әйләнә-тирә дөньяны, кеше сәламәтлеген, аның рухын, телен саклау аларны иң борчыган һәм дулкынландырган проблемага әйләнде.**
- **Нәфис сүз, сәнгать чаралары ярдәмендә Җир-анага игелек, хөрмәт хисләрен уяту, кешелекнең экологик һәлакәт каршында торуын да искәртергә кирәк иде.**

Экологик белем һәм тәрбия бирүгә кагылган

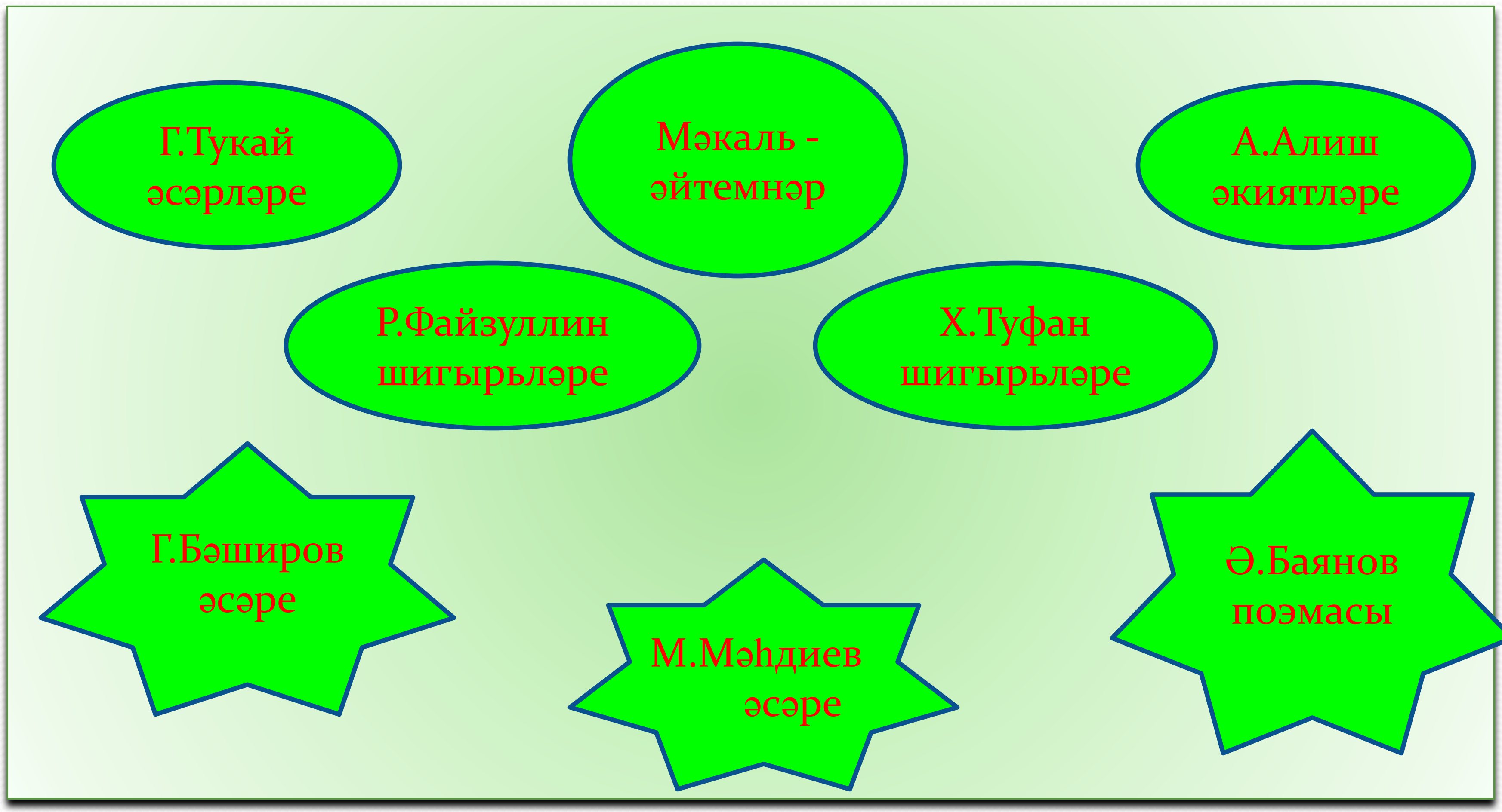

Мәкаль - әйтемнәр

- “Кул пычранса,су белән юарсың,
  Су пычранса ни белән юарсың”.
- “Бер агачтан мең шырпы ясап була,
  “Бер шырпы белән мең агач яндырып була”.
- “Агачның тамырына балта чабып, яфрагы белән дус булма”.
- “Каен себеркесе хан кызын терелткән”
- “Җиргә төкергән, узенә төкергән”.
- “Кеше үз гомерендә ун төп агач утыртырга тиеш”.

Г.Тукай әсәрләре

- *"Кая барсам, кайда торсам, нишләсәм дә,*
  Хәтеремдә мәңге калыр туган җирем".

“Су анасы”

“Шүрәле”

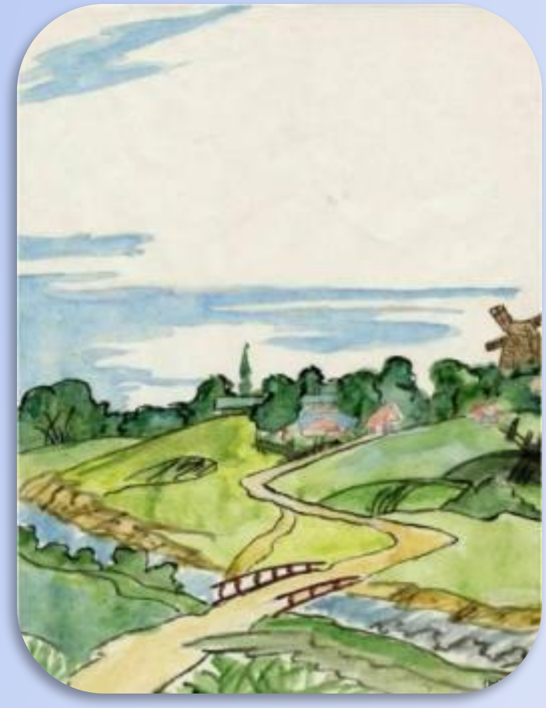

“Туган авыл”

А.Алиш әкиятләре

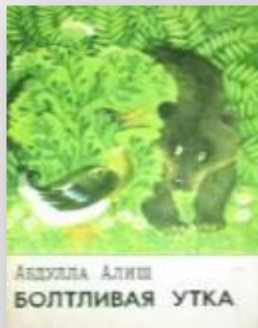

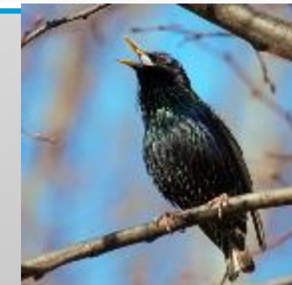

АЛАР ТАБИГАТЬНЕҢ ҮЗЕ КЕБЕК ҮК САМИМИ, ЯКТЫ, КОЯШ НУРЫ, ЧӘЧӘКЛӘР ХУШ ИСЕ, КОШЛАР САЙРАВЫ БЕЛӘН ТУЛЫ.

Р.Файзуллин шигырьләре

Минем дә бар үзем өчен
шундый як — Туган ягым:
Дога иңгән һәр төшеннән
чишмәләр чыга аның!

Кешенең гомере башланып
киткән кебек үк,
инешнең дә башлангычы
бар. Бу — чишмәләр....

Х.Туфан шигырьләре

Ак каеннар азмы балаларда,
Япандагы олы юлларда...
Беркайда юк, ләкин сезнең сыман
Сагындырган каен, — беркайда! —

Ә.Баянов “Сәяхәтнамә” поэмасы

Чаң кагам мин:
— Бар
халыклар!
Барлык теләк-
гадәтләрне
Буйсындырып
бары акылга,
Кул бирегез
бер-берегезгә
Җир хакына,
яшәү хакына!

Г.Бәширов әсәрләре

- *"Кешенең борынгыдан килгән гуманлы карашларына, гореф-гадәтләренә, еллар буена сыналып килгән тормыш тәҗрибәсенә хилаф килердәй, аны рухи, әхлакый яктан рәнҗетердәй башбаштаклык ахыр чиктә табигатькә дә зарар булып төшә"* дип язган халык язучысы Г. Бәширов.

“Туган ягым-яшел бишек”

1. Балага бишегендә рәхәт булган кебек, һәр кешегә дә үз туган җирендә рәхәт булырга тиеш.

2. Туган якның матурлыгы, яшел табигате кешене юаткан кебек, бишек тә баланы юата, тынычландыра.

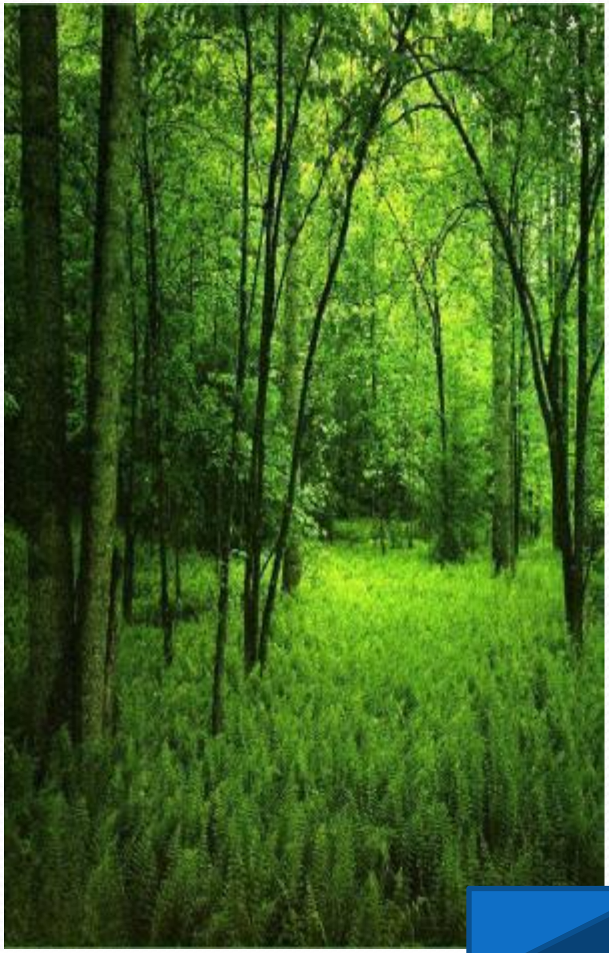

М.Мәһдиев

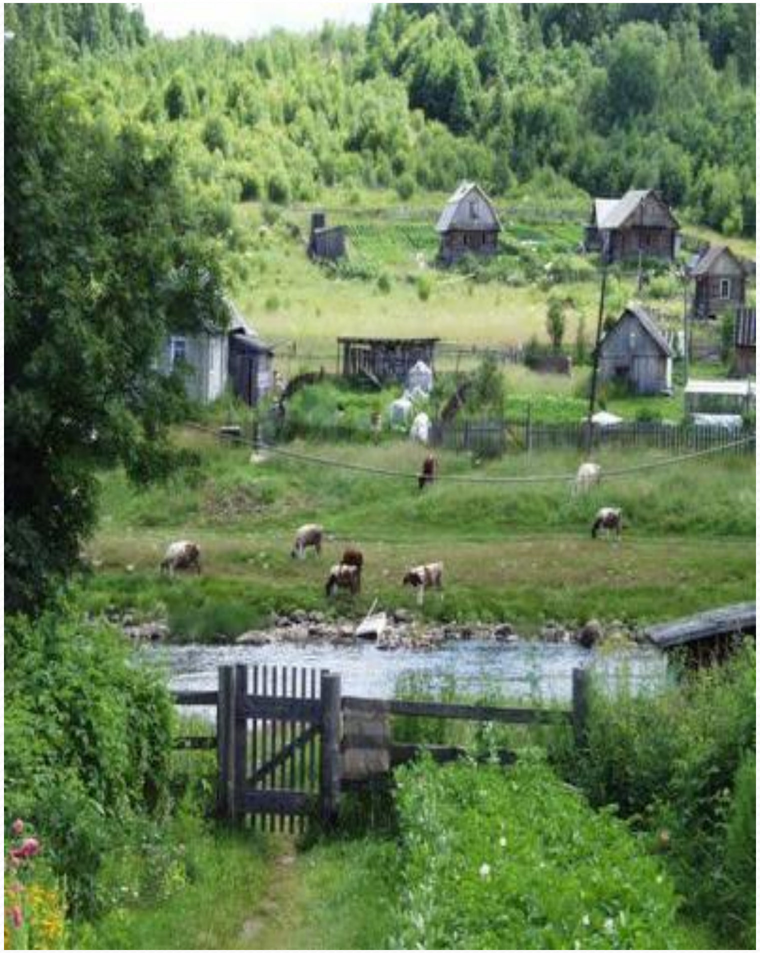

Торналар

төшкән җирдә”

© Worldprints.com

. Чәчәк ат син, минем яраткан, сөекле, Туган ягым.

Ләкин чәчәк кебек шиңмә, саргайма һәм кипмә. Чәчәккә су сибеп торучы кеше кебек, кырыеңда һәрвакыт яраткан кешең, су сибүчең — синдә яшәүче халкың булсын.

- Табигатьне пычрату, аңа зыян китерү очраклары да артты. Эчә торган суыбыз эчәргә яраксызланды, чишмәләр кибә, тургайлар сайравы сирәгәйде, урманда киек-җанварлар үлеп бетә башлады, меңьяшәр имәннәр кипте… Болар барысы да — һәлакәт. Әгәр вакытында аңыбызга килмәсәк, табигатькә якынаймасак, үзебез казыган чокырга үзебез төшмәбезме? Менә шулар турында ачынып яза олы әдипләребез.

- ***Татарстан Республикасы Конституциясенең 55нче матдәсендә “Табигатькә сакчыл караш – Татарстан Республикасының һәр гражданы бурычы”*** диелгән.